

Handläggare:
Nisse Gustavsson, tf ekonomichef

Yttrande- Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningsen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)

Finansdepartementet har översänt ”Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningsen för kommuner och landsting (SOU: 2018:74) på remiss. Arbetsutskottet beslutade den 26 mars att överlämna remissen till ekonomichefen för yttrande.

Uppdraget

Den kommunalekonomiska utjämningsen består av inkomstutjämningsen, kostnadsutjämningsen, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/-avgift. Uppdraget har varit att utreda och uppdatera kostnadsutjämningsen. I direktiven anges att översynen ska överväga om det nuvarande systemet i tillräcklig grad fångar upp större samhällsförändringar och med anledning av detta eventuellt föreslå förändringar i de delmodeller som finns, nya delmodeller eller om delmodeller ska utgå. I uppdraget ingår också att analysera möjligheterna att förenkla utjämningsen. Förändringarna föreslås genomföras år 2020, vilket ställer krav på en snabb beredning i regeringskansliet. Bedömningsen idag är att en förändring av kostnadsutjämningsen först är möjlig till 2021.

Utgångspunkter

Kostnadsutjämningsen syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att tillhandahålla invånarna service oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden. Systemet ska alltså inte utjämna för skillnader i ambitionsnivå eller effektivitet. Kostnadsutjämningsen är solidariskt finansierad inom kommunsektorn och staten har ingen del i finansieringsen, till skillnad mot inkomstutjämningsen. I huvudsak grundar sig utjämningsen på skillnader i befolkningens sammansättning och bebyggelsestruktur. Strukturellt betingade kostnadsskillnader förutsätts kunna härledas med utgångspunkt i nettokostnader för olika verksamheter som redovisas i räkenskapsammandragen för kommuner och landsting. En del i uppdraget har varit att möjlighetsen till att förenklar systemet samt öka systemets aktualitet.

Förslagets påverkan på Avesta kommun

Förslaget får följande effekter på de olika delmodellerna i systemet. Förändringar redovisas per delmodell nedan.

Modell	Dagens modell kr/inv	Nytt förslag kr/inv	Skillnad kr/inv	Kommentar
Förskolan	-1 318	-942	375	Tillägg avdrag för gles bebyggelse i denna modell är ny samt en modell för socioekonomiska skillnader. Vistelsetidsmodellen är ändrad för att ta mer hänsyn till behov

Grundskolan	-1 039	-1 064	-25	Uppdaterat belopp för modersmål (8 tkr till 13 tkr), uppdaterad gleshetsmodell, socioekonomiskt index
Gymnasium	310	431	121	Får ersättning för även de som inte går då de har ett behov, IV programmets ersättningsbelopp är uppdaterat, uppdaterad gleshet
Komvux	0	350	350	Helt ny modell, utgår ifrån behovet i respektive målgrupp ex. vuxna utan grundskoleutbildning i kommunen. Antal i målgruppen multipliceras med genomsnittlig inskrivningsgrad i riket * en enhetskostnad (46 tkr)
IFO	-172	-157	15	Nya variabler barn i fattigdom, ohälsotalet, andel äldre, gränspendling. Kvar är andel lågutbildade, boende i flerfamiljshus byggda 65-75 samt tätortsbefolkningens storlek. Borttagna variabler är andel arbetslösa utan ersättning samt andel med försörjningsstöd mer än 6 månader som ansetts vara påverkingsbara.
Äldre	3 043	2 873	-170	Gifta/ogifta byts ut till sammanboende/ensamboende med viss korrigering i normkostnaderna. Tillkommer gör hemtjänst i glesbygd för 65-79 år
Kollektiv	-231	-298	-67	Modellen på länsnivå uppdateras och tätortskomponenten korrigeras.
Barn och unga m utländsk bakgrund	-73	0	73	Modellen försvinner men ersätts med socioekonomiska komponenter i andra modeller
Befolkningsförändringar	-63	-65	-2	Flyttas till modellen för verksamhetsövergripande kostnader samt förs in i respektive modell. Ersättning för Minskning över 10 år ökas från 100 till 200

Bebyggelsestruktur	-76	-131	-54	Uppdaterade, gator och vägar samt räddningstjänst flyttas till modell vid namn Infrastruktur och skydd, övriga flyttas till modellen för verksamhetsövergripande
Lön	-402	-388	14	Uppdaterad med nya data samt nya beräkningar av löneskostnadsandelarna.
Totalt	-20	+608	+628	

Förslaget i dess nuvarande form innebär att Avesta går från att vara en bidragsgivare i systemet med 20 kronor per invånare till att bli en bidragsmottagare i systemet med 608 kronor per invånare, dvs en positiv förändring med 628 kronor per invånare. Detta skulle innebära en resultatförbättring med nästan 15 miljoner per år. Den positiva förändringen för Avesta består dels av förslag på nya/borttagna delar i modellen, vilket innebär en positiv förändring på 423 kronor per invånare. Uppdatering av underliggande statistik samt förändringar av beräkningsunderlaget i nuvarande modell innebär även det en positiv förändring, detta på 205 kronor per invånare

Avesta kommun tillstyrker framtaget förslag till översyn av kostnadsutjämningen, då det på ett bättre sätt speglar de strukturella förutsättningar kommunen har för att bedriva sin verksamhet. Avesta kommun vill dock betona vikten av att underliggande material och beräkningar som utjämningen bygger på aktualiseras årligen, då samhällsförändringar idag sker snabbt.

Förslag till beslut

- Upprättat förslag till yttrande antas.